

Transportstyrelsens svar på frågor om cirkulationsplatser med mera 2011-07-12

Hej Ernst!

Tråkigt att du haft problem med våra tekniska system, men nu har ditt brev kommit rätt i alla fall.

Inledningsvis vill jag påpeka att det inte finns särskilda regler för teckengivning i en cirkulationsplats utan det är TrF 3:65 som gäller, alltså ska man ge tecken för att visa sin avsikt när man vänder, svänger, byter körfält, gör annan icke oväsentlig sidoförflyttning eller startar från vägkant. Den praktiska tillämpningen av denna trafikregel i olika trafikmiljöer är det som vi trafiklärare försöker förmedla för att trafiken ska fungera smidigt. Det största felet vi gör när vi diskuterar cirkulationsplatser, och i synnerhet hur man behandlar körriktningsvisaren där, är att dra alla cirkulationsplatser över en kam. Cirkulationsplatser kan ju se mycket olika ut både i storlek och utformning.

Jag ska försöka ge de svar och förtydliganden du efterfrågar med avvikande färg i anslutning till frågan/synpunkten i ditt brev:

Hej igen!

Tack för ditt svar. Dock var svaret på en del frågor ofullständigt varför jag vore tacksam om du kunde komplettera med svar på nedan ställda frågor.

1. Är en cirkulationsplats en vägkorsning?

Ditt svar: Nej, "varje anslutning till en cirkulationsplats är en korsning, en trevägskorsning där trafiken på den korsande vägen endast får köra i en riktning. Jämför nedan 3 kap. 13 § ".Tyvärr kan vi sedan 1999 inte längre utgå från att en cirkulationsplats är en vägkorsning eftersom då lagstiftaren förde in cirkulationsplatsen som ett särskilt begrepp parallellt med den icke definierade företeelsen "vägkorsning". Eftersom lagstiftaren inte har reglerat uppträdande i cirkulationsplats så som i vägkorsningen har vi fått ett oklart rättsläge enligt min mening.

Nya frågor: a) Har vi inte alltid kör runt rondellen – före högeromläggningen medsols – nu motsols? Visst har vi det.

b) Trafiken på den korsande vägen har väl möjlighet att svänga både höger och vänster samt att rakt fram liksom i en vanlig trevägskorsning, eller? Se ovan, motsols alltså.

c) I vägkorsningar som har en rondell i dess mitt men saknar cirkulationsmärket är det väl också möjligt att svänga på samma sätt, eller? Rätta mig om jag har fel! Ja, det är väjningsreglerna som kan komma att skilja sig.

2. Är det en vägkorsning om de finns en rondell och cirkulationsmärket D3 saknas? *Det är i alla fall ingen cirkulationsplats om lokal trafikföreskrift och korrekt utmärkning saknas.*

Ditt svar: "NEJ, Förmodligen en vägkorsning med hastighetsdämpande åtgärd".

Här ger du två svar vilket förbryllar mig. Studera de bilder du fick i mitt förra e-postmeddelande. Där kan du se att den aktuella korsningen inte har några speciella utformningar för att dämpa fordonens hastighet (Typ G) och dessutom saknas det vägmärken. *Rondellen torde bl. a. vara avsedd att dämpa hastigheten.*

Frågan upprepas: Är det en vägkorsning om det finns en rondell och cirkulationsmärket D3 saknas? *Då det inte kan vara en cirkulationsplats är det sannolikt fråga om en vägkorsning.*

3. Är cirkulationsplatsen en vägkorsning?

Två frågor ställdes. 1. Vilken storlek och utformning ska cirkulationsplatsen ha för att betraktas som en vägkorsning? 2, Är en cirkulationsplats en vägkorsning?

Ditt svar 1, lämnades obesvarad. *Svaret på fråga 1 som du saknar borde vara: Tyvärr kan vi sedan 1999 inte längre utgå från att en cirkulationsplats är en vägkorsning eftersom då lagstiftaren förde in cirkulationsplatsen som ett särskilt begrepp parallellt med den icke definierade företeelsen "vägkorsning". Lagstiftaren definierade inte cirkulationsplatsens beskaffenhet, inga myndighetsföreskrifter finns heller om storlek och utformning.*

Fråga 1 är av betydelse då representanter från Trafikverket och Transportstyrelsen till allmänheten delger olika besked – den mest vanliga är att om cirkulationsplatsen är medelstor eller mindre ska man uppträda som gäller för vägkorsning dvs. placera sig enligt 3 kap. 23 – 28 § och ge tecken enligt 3 kap. 65 §. Se även punkt 7 Vägkorsning B. tredje stycket. *När det gäller teckengivning vill jag hänvisa till mitt inledande stycke ovan. När det gäller placering är det eventuella anvisningar på platsen som gäller och om anvisningar saknas väljer man körfält på vanligt sätt för den fortsatta färden. Inga konstigheter alltså.*

Frågan upprepas: Kan Transportstyrelsen ge ett svar hur stor ska en cirkulationsplats vara för att betraktas som en vägkorsning? *Kriteriet är inte storlek utan förekomsten av lokal trafikföreskrift samt korrekt utmärkning. Men jag förstår vad du är ute efter: Du och jag, vi som kan köra bil ger ju tecken och placerar oss på samma sätt i en cirkulationsplats idag som innan begreppet infördes i TrF 1999. Inga nya regler om teckengivning tillkom ju då. Jag tror också att vi kan vara överens om att den som kör runt en jättestor cirkulationsplats inte känner samma behov av att ha vänstertecknet tickande hela vägen medan vi knappast skulle våga göra vänstersväng i en "vanlig" cirkulationsplats utan att visa vår avsikt med ett vänstertecken. Transportstyrelsen har ju tagit över Vägverkets gamla informationsbroschyr om cirkulationsplatser. Den visar en mycket stor cirkulationsplats och därför har vänstertecknet vid vänstersväng inte tagits med. Var "gränsen" går mellan den "stora" och den "lilla" cirkulationsplatsen behöver vi knappast spekulera i om vi tillämpar TrF 3:65 på rätt sätt.*

Ditt svar på fråga 2, Nej. En cirkulationsplats kan inte vara en vägkorsning, det bestäms genom lokala föreskrifter av antingen kommunen eller länsstyrelsen beroende på om den är belägen inom eller utom tätbebyggt område.

Märkligt svar. Det är riktigt att det är kommunen och länsstyrelsen har rätten att bestämma om vägkorsningen ska vara en cirkulationsplats eller inte. Transportstyrelsen har ju som du bekräftade ansvaret för "all regelgivning" inte kommunen eller länsstyrelsen. *Kommuner, länsstyrelser och Trafikverket har av regeringen (bl. a. genom bemyndigande i TrF) givits mandat att utfärda lokala trafikföreskrifter enligt 10:1, föreskrifter enligt 10:14, hastighetsföreskrifter enligt 3:17 med flera föreskrifter. Transportstyrelsen är alltså inte ensam om att meddela myndighetsföreskrifter.*

4. Är det Transportstyrelsens ansvar att skapa tydliga och enhetliga regler som minskar trafikolyckorna på våra vägar?

Ditt svar: För all regelgivning strävar vi efter att formulera dessa så tydligt och enhetligt som möjligt.

5. Har Transportstyrelsen samma uppfattning som Vägverket att cirkulationsplatsen är att betrakta som en vägförbifart?

Ditt svar: Nej. *En juridisk teknikalitet som (kanske omedvetet) infördes med TrF 1999 gör ju att vi inte längre självklart kan tillämpa korsningsreglerna i cirkulationsplatser vilket är mycket olyckligt med tanke på att vi bygger cirkulationsplatserna så att de endast fungerar optimalt om vi tillämpar de "gamla vanliga" vägförbifartsreglerna för körfältsval i cirkulationen.*

Nya frågor: a) Vad har då ändrats i författningen sedan 2006 då Vägverkets uppfattning var att "En cirkulationsplats är ett ställe där vägar möts - den är alltså i sig en vägförbifart - men det finns en rondell i mitten."

b) Anser Transportstyrelsen att det främjar trafiksäkerheten att det finns två typer av korsningar som har rondeller i dess mitt där direktiven hur trafikuppträdandet ska ske skiljer sig åt? *Hoppas mina svar ovan bringat lite ljus även över den frågan.*

6. Kommer Transportstyrelsen att föreslå någon utredning om orsakerna till de ökade olyckstillbudena/trafikolyckorna vid körning i cirkulationsplats samt i de vägförbifarter som inte är utmärkta som sådan? Och utifrån fakta bestämma hur vi trafikanter ska bete oss i en cirkulationsplats?

Ditt svar: I dagsläget har vi inga planer på att föreslå en sådan. De regler som Sverige har angående cirkulationsplatser är i överensstämmelse med de regler som tillämpas internationellt.

Internationell överensstämmelse skriver du. Vi vet båda två att det inte stämmer. Några exempel: Frankrikes väjningsregler i cirkulationsplatser, tecken ska ges när du kör in i en cirkulationsplats i England och Norge som rekommenderar placering till vänster och tecken till vänster vid vänstersväng etc. *Jag känner inte igen att jag skulle ha svarat att det finns internationell samordning av regler för cirkulationsplatser i Europa. Självklart är det så som du skriver, ingen sådan samordning finns, varken i Wienkonventionen om vägtrafik eller annorstädes.*

Jag vill poängtera att jag välkomnar varje beslut som tas med syftet att harmonisera trafikreglerna men än så länge är det stora skillnader. Då vi nu kan konstatera att reglerna inte är så överensstämmande som du gör gällande så är det svårt att begripa varför Transportstyrelsen inte startar en utredning varför trafikolyckorna ökar. *Ingen har kunnat hävda att cirkulationsplatser minskar antalet olyckor, men det är odiskutabelt att skadeföljden blir lindrigare vid en olycka i en cirkulationsplats jämfört med en vanlig vägförbifart. Dessutom har cirkulationsplatser ofta en fartdämpande funktion.*

Nya frågor: a) Anser Transportstyrelsen att trafikreglerna hur vi ska uppträda i korsningar med rondell är tydliga och väl underbyggda och att det därför inte finns några problem som behöver åtgärdas?

b) Strävar Transportstyrelsen efter att andra länder ska ändra sina trafikregler så att de harmoniserar med de svenska trafikreglerna?

7. Ska teckengivning ske på samma sätt i de båda vägförbifarterna A och B? *Jag hänvisar åter till mitt inledande stycke - det finns inga trafikregler om teckengivning i cirkulationsplatser specifikt - endast generella regler. Tillämpa dessa med sunt förnuft.*

Ditt svar: Se nedan 3 kap. 65 § när teckengivning ska ske.

Vägförbifart A.

Referensen du angivit ger inget stöd för att tecken till vänster inte behöver ges i en cirkulationsplats inte heller ger denna paragraf något stöd för att tecken ska ges om trafikanten färdas rakt fram såvida inte att ett körfältsbyte sker.

Förare som kör in i cirkulationsplatsen från det vänstra körfältet i en flerfilig cirkulationsplats gör däremot uppenbart ett körfältsbyte då föraren passerar körfältsmarkeringen mellan det vänstra och högra körfältet i cirkulationen.

Nya frågor: a) Varför behöver inte tecken ges i detta fall? *Läs TrF3:65, finns anledning/behov av att visa avsikt?*

b) Föreligger det något undantag från reglerna för ett körfältsbyte och var finner jag undantaget? *Läs TrF3:65, finns anledning/behov av att visa avsikt ska tecken ges.*

Vägförbifart B.

Ditt svar: Se nedan 3 kap. 65 § när teckengivning ska ske.

Frågan upprepas: Ska teckengivning ske på samma sätt i de båda korsningarna? Ett rakt svar tack! *Jag vet inte vad du refererar till för korsningar, men om den ena är en cirkulationsplats och den andra en vägförbifart med rund mittrefug men trafiksituationen i övrigt inte skiljer sig finns ingen anledning att tillämpa TrF 3:65 på olika sätt.*

Enligt Bo Göingberg, Transportstyrelsen på fråga till reporter i tidningen METRO när och hur man ska blinka i en cirkulationsplats svarar han: "Det finns inga specifika regler om hur man ska blinka just i en cirkulationsplats. Du ska alltid göra det för att visa din avsikt när du svänger eller förflyttar bilen i sidled. Kort kan man säga att en liten eller normalstor cirkulationsplats ska behandlas som en korsning; det vill säga att man blinkar i den riktning man är på väg samt om du byter körfält. Men du bör även blinka när du svänger ut ur cirkulationen., säger Bo Göingberg". *Detta citat är korrekt. Här har vi två olika svar hur vi ska uppträda i en cirkulationsplats från samma myndighet. Diskutera två olika cirkulationsplatser så får du ofta två olika, lika korrekta lösningar på hur man ska uppträda.* Nya frågor: a) Hur kommer det sig att den ena representanten från Transportstyrelsen i media säger att det inte finns några speciella regler hur man ska blinka just i en cirkulationsplats och att storleken bestämmer hur vi ska agera, medan du har en annan uppfattning? *Resonemanget om storlek var ett sätt att på lättillgängligt sätt förmedla en välgrundad rekommendation (du har väl ingen annan åsikt?)*

b) Bo Göingberg använder ordet bör "man bör blinka när du svänger ut" medan du hävdar att tecken ska ges när man svänger ut - vad gäller? *Återigen TrF 3:65 - svänger du? finns behov av att visa avsikt?*

8. Är det enligt Transportstyrelsens uppfattning en ändring i "fordonets placering i sidled" om föraren följer befintlig körfältsmarkering?

Ditt svar: Om man kör ut ur en cirkulationsplats torde det vara krav på teckengivning oavsett markeringar se punkt 3. *Återigen TrF 3:65 - svänger du? finns behov av att visa avsikt?*

Intressant svar, men svaret gav inget svar på den ställda frågan. Det glasklara svaret "ska" däremot är plötsligt utbytt mot "torde". Detta svar liksom många andra besked som har lämnats under åren från ansvariga myndigheter tyder på en viss osäkerhet. Om Transportstyrelsen vet hur det ska vara behövs inte olika svar. *Tyvärr är inte trafiklagstiftningen (eller verkligheten) så enkel att man kan alltid kan ge absoluta svar som ska gälla i alla olika miljöer och situationer.*

Frågan upprepas: Är det Transportstyrelsens uppfattning en ändring i "fordonets placering i sidled" om föraren följer befintlig körfältsmarkering? *Du menar om tecken ska ges? Finns behov av att visa avsikt?*

9. Vilka säkerhetseffekter får olika tecken vid körning i en cirkulationsplats? (fråga 6, 7, 8)

(6. Vilken trafiksäkerhetseffekt får ett högerstecken om föraren färdas rakt fram i färdriktningen i det högra körfältet av två genom en cirkulationsplats?) *Kanske en oskyddad trafikant tänkt korsa körbanan som du svänger ut på? Kanske kan något mötande fordon se ditt högerstecken och därmed få klartecken att köra in i cirkulationen?*

(7. Vilken trafiksäkerhetseffekt får ett högerstecken om föraren färdas rakt fram i färdriktningen i en cirkulationsplats med ett körfält?)

(8. Vilken trafiksäkerhetseffekt har ett tecken till vänster vid vänstersväng från en enkelriktad väg?) *Samma effekt på säkerhet och framkomlighet som körtecknet rent allmänt ger om det används rätt.*

Ditt svar på samtliga frågor: Kan inte vi avgöra, men allmänt ska förare ge tecken enligt 3 kap.65 § Ditt svar vittnar om att Vägverket på sin tid inte utredde frågorna om det fanns några negativa effekter av hur teckengivning borde/skulle ske i en cirkulationsplats. Transportstyrelsen ångar på i samma spår istället för att utreda konsekvenserna av att de olika tolkningar som sker inom förvaltningen.

Nya frågor: a) Är det Transportstyrelsens ansvar att utreda vilka konsekvenser olika tolkningar av befintliga trafikregler kan innebära och i så fall utan dröjsmål åtgärda dem?

b) Är det kanske så att Transportstyrelsen inte vill se problemen?

c) Eller är det Transportstyrelsens policy att liksom Vägverket överlåta oklarheterna genom avgöranden i domstol? *Så fungerar faktiskt vårt rättssystem.*

10. Enligt trafikförordning SFS 1978:1 276 finns det endast två regler för körning i cirkulationsplats – lämna företräde och köra motsols. Kommer Transportstyrelsen att byta ut det felaktiga kravet på att tecken ska ges när man lämnar korsningen körfältsbyte inte sker till en ren rekommendation för att höja trafiksäkerheten? *Det finns tre trafikregler specifikt för uppträdande i cirkulationsplats. Det är för övrigt olyckligt att den "gröna informationsbroschyren" som visar uppträdande i en större cirkulationsplats kan uppfattas som att Transportstyrelsen har skrivit egna trafikregler inom ett område där mandat saknas.*

Ett påstående och en fråga ställdes – frågan lämnades obesvarad.

Ditt svar: Till dessa regler tillkommer de generella reglerna, bland annat om teckengivning och körfältsbyte.

Nya frågor: a) Anser du att om föraren följer det markerade körfältet ska detta tolkas som att föraren gör ett körfältsbyte? *Inte omöjligt om det är en ledlinje man följer.*

b) Ger de generella reglerna i sagda paragraf 65 stöd för att tecken inte behöver ges vid vänstersväng? *Absolut inte, om det finns behov av att visa sin avsikt vilket är fallet vid vänstersväng i normala cirkulationsplatser.*

c) Är Transportstyrelsen medveten om att det råder stor tveksamhet till hur man ska tillämpa trafikreglerna vid körning i korsningar som har en rondell i dess mitt? *Tråkigt om utbildningssidan inte klarat de situationerna. Likaså tråkigt om kommunerna skapar trafikmiljöer där trafikreglerna är svåra att tillämpa.*

d) Anser Transportstyrelsen att nuvarande regler är tillräckligt tydliga och kompletta när det gäller körning i korsningar med rondell trots att trafikolyckorna ökar där? *Antalet olyckor kanske ökar tack men inte antal personskador. Regelverket för uppträdande i cirkulationsplats är otillfredsställande ända sedan lagstiftaren, kanske omedvetet, skiljde cirkulationsplatsen från vägkorsningen och därmed lämnade exempelvis plats på vägen i en cirkulationsplats oreglerat.*

Frågan upprepas: Kommer Transportstyrelsen att byta ut det felaktiga kravet på att tecken ska ges när man lämnar korsningen om körfältsbyte inte sker till en ren rekommendation för att höja trafiksäkerheten? *Enligt min mening finns inga andra krav än de som uttrycks i TrF 3:65.*

Låt mig få avsluta med Tylösandsdeklarationen från 2007. Där "Alla har rätt att förvänta sig ett systematiskt och kontinuerligt förbättringsarbete; alla ansvariga i vägtransportssystemet har en skyldighet att vidta korrigerande åtgärder då säkerhetsbrister som kan åtgärdas, upptäcks." *Regeringskansliet har såvitt jag förstått varit medvetna om bristerna i lagstiftningen i många år men inget har gjorts hittills. Transportstyrelsen skriver inte trafikförordningen.*

Transportstyrelsen lev upp till det!

Åtgärda skyndsamt de brister och oklarheter som finns när det gäller hur vi förare bör uppträda i trafiken allt för att minska lidandet. Dessutom medför de motsägelsefulla reglerna stora kostnader för den enskilde såväl som för samhället.

Ännu är det inte för sent.

Med vänlig hälsning
Ernst Donleamar

Jag läser mellan raderna att vi nog är ganska eniga om att trafikreglerna för cirkulationsplats som infördes när TrF kom -99 har övertolkats i många sammanhang. Några "nya cirkulationsplatsregler" var det ju inte fråga om. Enligt min personliga mening var det olyckligt att dåvarande Vägverket gick ut med detaljerade anvisningar för hur man skulle uppträda i cirkulationsplats utan att ta hänsyn till att en cirkulationsplats kan se ut nästan hur som helst. Just detta sista faktum torde vara anledningen till att regeringen inte har lyckats ta fram några regler för plats på vägen i cirkulationsplatser, sådana regler skulle, liksom detaljerade regler för teckengivning knappast kunna tillämpas på samma sätt i cirkulationsplatser av alla modeller och storlekar.

Med vänliga hälsningar

Bo Göingberg
Utredare
Väg- och järnvägsavdelningen, Supportenheten
Transportstyrelsen